

امتحانات نیمسال دوم - گروه الف

اردیبهشت ۱۳۹۷

شهرستان:

مدرس:

محل آزمون:

نام و نام خانوادگی:

نام پدر:

کد ملی:

درس: نمونه - معنی الاریب - ۲ن		پرونده:	
پایه: ۳	ساعت: ۸	تاریخ: ۹۷/۰۲/۲۳	
به عدد	به مروف	کد مصممع	
نتیجه			
بازیابی			

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۷ سؤال تشریحی پاسخ دهید. در صورت پاسخ به همه، به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود. (تستی ۰/۵ و تشریحی ۲/۵ نمره)
(محدوده: معنی الاریب، از حرف الهاء تا آخر باب رابع)

تستی

- دخول «هاء تنبيه» در کدام مورد، واجب است؟ **۲۷۸/د**
- الإشارة غير المختصة بالبعيد ب. اسم الله تعالى في القسم عند حذف الحرف ج. ضمير الرفع المخبر عنه باسم الإشارة د. نعت «أى» في النداء
- قال ابن مالك: إن ولي «با» دعاء أو أمر فهي للنداء وإلا فهي للتنبيه مثل **ج/۳۰۰**
- يا لعنة الله و الأقوم كلهم / و الصالحين على سماع من جار ب. يا مالک ليقض علينا ربك ج. **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِن لَّمْ يَأْتِكُمْ مَوَدَّةُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْ لَا أَنَّهُمْ قَوْمٌ فَاعِظْهُمْ فَافُورًا فُورًا عَظِيمًا﴾** د. ألا يا اسجدوا
- بنابر نظر مصنف حکم عطف جمله اسمیه بر فعلیه و عکس آن چیست؟ **۳۲۷/ا**
- الجواز مطلقاً ب. الجواز في الواو فقط ج. جواز عطف الاسمية على الفعلية فقط د. جواز عطف الفعلية على الاسمية فقط
- طبق نظر ابن هشام، در کدام گزینه رابط، ضمیر نیست؟ **ب/۳۳۸**
- زيدٌ حسنٌ وجهاً ب. **﴿قَالُوا لَئِن أَكَلَهُ الذُّبُّ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾** ج. زيداً نصرت عمراً و أخاه د. **﴿قَتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ الثَّارِذَاتِ الْوُفُودِ﴾**
- در کدام آیه محتمل است که «عطف بر معنی در مرکب» واقع شده باشد؟ **ج/۳۲۴**
- إِنَّا نَزَّيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِرِيَّةٍ الْكَوَاكِبِ وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ب. **﴿وَذُو الْوَأْتِهِنَّ قِيَدِهِنَّ﴾**
- ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْرِيَ الْفُلُكُ﴾ د. **﴿لَوْلَا آخِرَتِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصْدَقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾**

تشریحی

- نوع واو در مثال‌های زیر را مشخص کنید و بیان کنید که چرا واو عاطفه نیست؟
ا. بآیدی رجال لم يشيموا سيوفهم / و لم تكثر القتلى بها حين سلّت: - واو الحال. إذ لو قدرّت للعطف لا تقلب المدح ذمّاً.
- ﴿مَنْ يُضِلِلِ اللَّهَ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾:
- واو الاستئناف إذ لو كانت واو العطف بجزم «يذّر».
- تابع به‌کار رفته در جملات زیر، بدل است یا عطف بیان؟ چرا؟
ا. یا سعیدُ کرزأ: - «کرزأ» عطف بیان است (۰/۵ نمره)؛ زیرا بدل در نیت حلول به جای مبدل‌منه است و اگر «کرزأ» بدل بود و به جای سعید حلول می‌کرد مبنی بر ضم می‌گشت به علت اینکه مفرد معرفه است. (۰/۷۵ نمره)
- ﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ﴾:
- «مقام ابراهیم» بدل از «آیات بینات» است (۰/۵ نمره)؛ زیرا عطف بیان باید با متبوع خود در تعریف و تکثیر مطابقت نماید در حالی که در این آیه مطابق نیست (۰/۷۵ نمره). **۴_۳۰۲**

۳. پنج تفاوت بین «حال» و «تمییز» را بنویسید.

۱. أن الحال تكون جملة و التمييز لا يكون إلا اسماً.

۲. أن الحال قد يتوقف معنى الكلام عليها بخلاف التمييز.

۳. أن الحال تتعدّد بخلاف التمييز.

۴. أن الحال مبيّنة للهيئات و التمييز مبين للذوات.

۵. أن الحال تتقدّم على عاملها إذا كان فعلاً متصرفاً أو وصفاً يشبهه و لا يجوز ذلك في التمييز على الصحيح.

۶. حقّ الحال الإشتقاق و حقّ التمييز الجمود.

۷. الحال تكون مؤكّدة لعاملها و لا يقع التمييز كذلك. **۹_۳۰۸**

۴. در جملات زیر، اسم استفهام و اسم شرط را معین کرده، نقش هر یک را بنویسید. (هر مورد ۰/۵ نمره)

أ. من تَلَنَ حَاشِيَتِهِ يَسْتَدِمُ مِنْ قَوْمِهِ الْمَوْدَةَ: - «مَنْ» در «مَنْ تَلَنَ»، اسم شرط و مبتدا.

ب. ﴿مَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾: - «مَنْ» اسم شرط و مفعول به.

ج. صَبِيحَةَ أَيِّ يَوْمٍ سَفَرَكُ: - أَيُّ: اسم استفهام و مضاف‌الیه.

د. تَعَبَدُوا لِلدُّنْيَا أَيَّ تَعَبَدَ وَ آثَرُهَا أَيَّ إِثَارٍ: - «أَيُّ»: مفعول مطلق.

هـ. من رأیته؟

- «مَنْ»: اسم استفهام و مفعول به برای فعل محذوف یا مبتدا. ۳۱۳_۴

* شرط العطف على اللفظ إمكان توجه العامل إلى المعطوف فلا يجوز في نحو «ما جاءني من امرأة و لا زيد» إلّا الرفع عطفاً على الموضع و قد يمتنع العطف على اللفظ و على المحلّ جميعاً نحو «ما زيد قائماً لكن قاعداً».

۵. أ. چرا عطف بر لفظ در مانند «ما جاءني من امرأة و لا زيد» صحیح نیست؟ (۱ نمره) ب. چرا در مثال دوم «قاعداً» نمی‌تواند عطف بر محل «قائماً» شود؟ علت رفع آن چیست؟ (۱/۵ نمره)

أ. شرط عطف بر لفظ، امکان توجه عامل به معطوف است که در این مثال «مَنْ» زائده امکان عمل در «زيد» را که معرفه است، ندارد.

ب. یکی از شرایط عطف بر محل، محرز (طالب اعراب محلی) است؛ یعنی ابتدائیت در این مثال، که با آمدن «ما» محرز از بین رفته است.

- رفع «قاعداً» بنا بر خبر بودن برای مبتدای محذوف است. ۳۱۹

۶. أ. فواید «ضمیر فصل» را بیان کنید. ب. در ضمیر «نحن» در آیه ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصّٰٓفُّوْنَ﴾ چه احتمالاتی مطرح است؟

أ. ۱. الإعلام من أول الأمر بأن ما بعده خبر لا تابع؛ ۲. التوكيد؛ ۳. الاختصاص.

ب. الفصلية و الابتداء. ۳۳۴

* من الأمور التي يكتسبها الاسم بالإضافة تذكير المؤنث كقوله «إنارة العقل مكسوف بطوع الهوى / و عقل عاصي الهوى يزداد تنويراً» و شرط هذه المسألة...

۷. أ. مطلب فوق را بر مثال مذکور تطبیق دهید. ب. شرط این اکتساب چیست؟

أ. در این شعر کلمه «إنارة» که مؤنث است به سبب اضافه به «العقل» که مذکر است کسب تذكیر کرده (و خبر آن، که «مكسوف» است به صورت مذکر آمده است).

ب. صلاحية المضاف للاستغناء عنه. ۳۴۲

۸. در موارد زیر فعل لازم است یا متعدی؟

أ. كونه على «فعل» و وصفه على «فعل»: - لازم.

ب. صوغه على «فعلت»، أفعل» لإفادة الغلبة: - متعدی.

ج. صوغه على «استفعل» للنسبة إلى الشيء: - متعدی.

د. أن يكون رباعياً مزيداً فيه: - لازم.

هـ. كونه مطواعاً لمتعدٍ إلى اثنين: - متعدی. ۳۴۵_۸